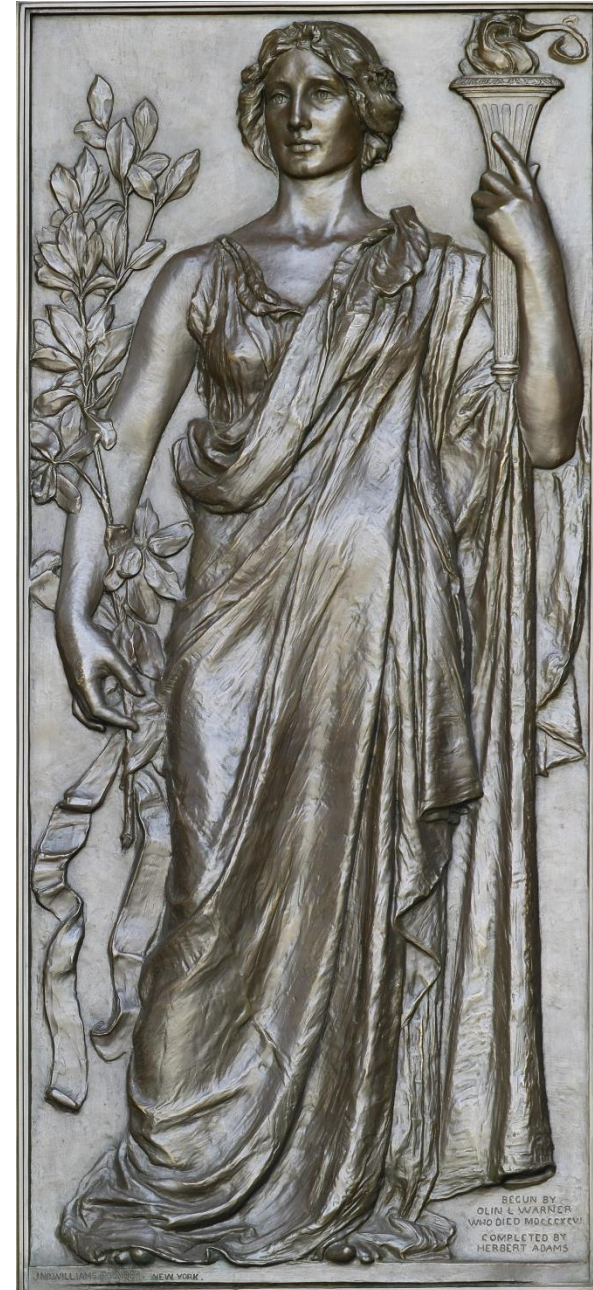

Forskningsetikk i praksis

NARMAs vårkonferanse

Gardermoen, 12.april 2016

Dag G. Aasland

Bestillingen

- Hva betyr det at institusjoner skal ta forskningsetisk ansvar?
- Er ansvar et nullsumspill der mer ansvar til én gir mindre til en annen?
- Vil loven innebære en forskyvning av ansvar fra de faglig ansatte til ledelse og administrasjon?
- Hva blir de praktiske og moralske konsekvensene?

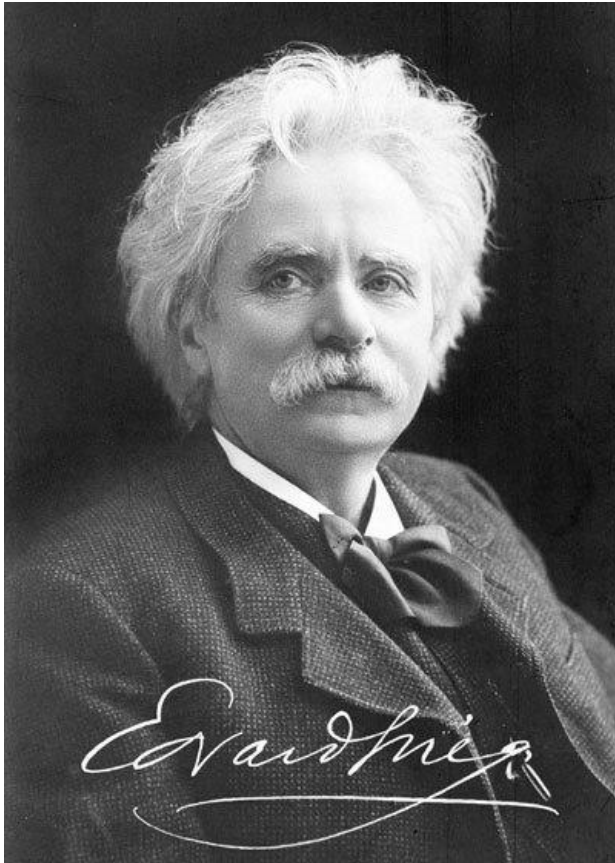
Utgangspunkt: Forslag til ny «forskningsetikklov»

«En forskningsinstitusjon skal sikre at forskningen ved institusjonen skjer i henhold til anerkjente etiske normer»
(Fra § 3 i forslaget)

- Dette kan – og skal – ingen forskningsinstitusjon sikre, men de kan legge til rette for det, og bidra til det

Til grunn for lovene ligger en fornuft, men lovene i seg selv gjør oss ikke til fornuftige mennesker (Spinoza)

- Forskningsetikk er ikke et tilleggskrav til forskningen, men en integrert del av den

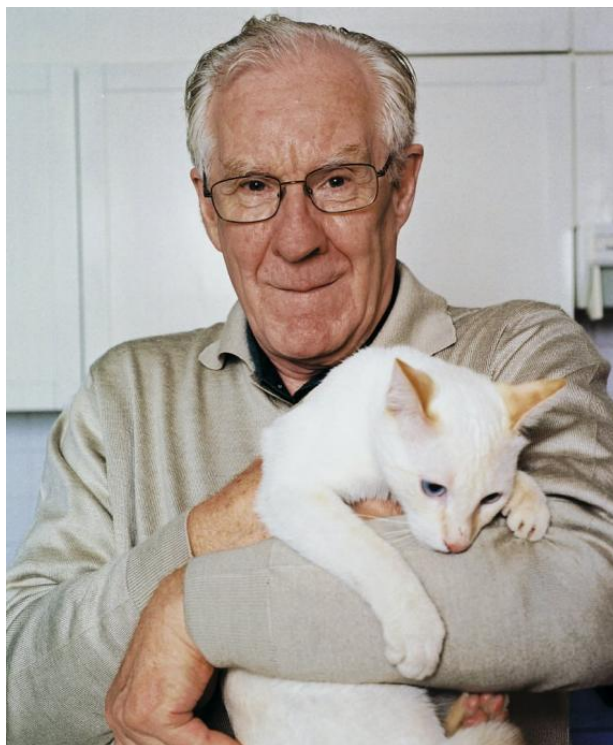

Griegs kvalitetskriterier var

- ekthet
- sannhet
- ærlighet

Det han hadde erfart at han absolutt måtte unngå for å kunne lage musikk han kunne stå inne for kvalitetsmessig, var:

- falske fornemmelser
- effektmakeri
- selvhevdelse

Alain Badiou

- Det er en forskjell mellom sannhet og kunnskap: Nye sannheter bryter alltid med gjeldende kunnskap
- Forskning er å følge «sannhetssporet», etter å ha sett et glimt av en sannhet
- Hva som opppdages er viktigere enn hvem som oppdager det
- God forskningsetikk er å være tro mot forskerfellesskapets jakt på sannheten
- Brudd på god forskningsetikk er
 - å lure sine kolleger
 - å følge sine egne interesser

Hva betyr dette for forskningsetikk i praksis?

- Forskningsetikk er en del av forskningen – ikke en tilleggskunnskap
- Etikk er noe annet enn juss – et holdningsspørsmål
- Mer ansvar til én betyr mer ansvar til de andre – mindre ansvar til én betyr mindre ansvar til de andre
- Gode rollemodeller er viktigere enn kurs i etikk

Svar på spørsmålene

- Hva betyr det at institusjoner skal ta forskningsetisk ansvar?
Svar: Institusjonen kan ikke overta ansvaret fra den enkelte forskeren, men den kan legge til rette for at forskeren tar sitt ansvar
- Er ansvar et nullsumspill der mer ansvar til én gir mindre til en annen?
Svar: Nei. Mer ansvar til den ene betyr også mer til den andre
- Vil loven innebære en forskyvning av ansvar fra de faglig ansatte til ledelse og administrasjon?
Svar: Nei, administrasjonen kan ikke ta mer ansvar enn forskere (da blir det juss – omvendt blir det tilfeldig og personavhengig)
- Hva blir de praktiske og moralske konsekvensene?
Svar: Praktiske: Forskningsetikk blir mer synlig. Moralske: Usikkert – krefter går også den andre veien, bl. a. mer press på unge forskere